

Přípravný význam zákona

Papež při katechezi vysvětlil, že křesťanská dospělost spočívá v přechodu od dodržování Božích přikázání k „angažovanému životnímu stylu, v němž si uvědomujeme milost, že jsme Božími dětmi“.

20.08.2021

Bratři a sestry, dobrý den!

Svatý Pavel, který miloval Ježíše Krista a který jasně chápal, co je spása, nás učil, že „dětí zaslíbení“

(Gal 4,28) - tedy my všichni, ospravedlnění Ježíšem Kristem - nejsme pod poutem zákona, ale jsme povoláni k náročnému životnímu stylu ve svobodě evangelia. Zákon však existuje. Existuje však i jinak. Ten samý zákon, Desatero, ale jiným způsobem, protože sám o sobě nemůže ospravedlnit, jakmile přišel Pán Ježíš. A tak bych to v dnešní katechezi rád vysvětlil. My se ptáme: Jaká je podle Listu Galaťanům úloha zákona? V úryvku, který jsme právě slyšeli, Pavel tvrdí, že zákon byl jako pedagog, dozorce. Je to krásný obraz pedagoga, o kterém jsme mluvili při minulé audienci, obraz, který si zaslouží, abychom ho chápali v jeho pravém významu.

Apoštol jako by křesťanům naznačoval, aby dějiny spásy rozdělili na dvě části. Také své osobní dějiny. Existují dva časové úseky: předtím, než se stanete věřícím v Ježíše Krista, a poté, co víru

přijmete. V centru stojí událost Ježíšovy smrti a vzkříšení, kterou Pavel hlásal, aby vzbudil víru v Božího Syna, zdroj spásy, a v Ježíši Kristu jsme ospravedlněni. Jsme ospravedlněni skrze bezplatnost víry v Ježíše Krista. Proto počínaje vírou v Krista existuje „před“ a „po“; „před“ a „po“, pokud jde o samotný zákon, protože zákon existuje, přikázání existují, ale existuje postoj před Ježíšovým příchodem a potom po něm. Předchozí historie je dána tím, že jsme „pod zákonem“. A kdo šel cestou zákona, byl spasen, ospravedlněn. Ta následující cesta - po Ježíšově příchodu - má být žita podle Ducha svatého (srov. Gal 5,25). Pavel zde poprvé používá tento výraz: být „pod zákonem“. Význam implikuje myšlenku negativního služebnictví, typického pro otroky: „být pod“. Apoštol to výslovně vyjadřuje slovy, že když je člověk „pod zákonem“, je jakoby „hlídán“ a „zavřený“, tedy v jakési preventivní

vazbě. Tento čas, říká svatý Pavel, trvá už dlouho - od Mojžíše až po Ježíšův příchod - a trvá tak dlouho, dokud člověk žije v hříchu.

Vztah mezi zákonem a hříchem vysvětlí apoštol systematictěji v Listu Římanům, který napsal několik let po Listu Galátanům. Shrnuto, zákon vede k definování přestupku a k uvědomění si hříchu: „Toto jsi udělal.“ Příkázání, zákon, říká : „Jsi v hříchu.“ Jak učí běžná zkušenost, příkázání nakonec podněcuje k přestupkům. Tak píše v Listu Římanům: „Když jsme byli v moci hříchu, působily v nás vášně podněcované zákonem a nesly ovoce smrti. Nyní, když jsme zemřeli tomu, čím jsme byli spoutáni, byli jsme zproštěni zákona.“ (7,5-6). Proč? Protože přišlo ospravedlnění Ježíše Krista. Pavel vyjadřuje svůj názor na zákon: „Ostnem smrti je hřích a mocí hříchu je zákon“ (1 Kor 15,56). Je to

dialog: jste pod zákonem a máte otevřené dveře k hříchu.

V této souvislosti nabývá odkaz na pedagogickou roli zákona plného významu. Ale zákon je pedagog, který vás vede kam? K Ježíši. V antickém školském systému neměl pedagog tu funkci, kterou mu přisuzujeme dnes, tj. podporovat vzdělávání chlapce nebo dívky. Ne. Místo toho byl otrokem, jehož úkolem bylo doprovázet pánova syna k učiteli a pak ho přivést domů. Musel ho chránit před nebezpečím, hlídat ho, aby nezlobil. Jeho funkce byla spíše disciplinární. Když chlapec dospěl, pedagog přestal plnit své povinnosti. Pedagog, o němž Pavel mluví, nebyl učitel, ne. Byl to ten, kdo chlapce doprovázel do školy, dohlížel na něj a odváděl ho domů.

Poukazování na zákon v těchto termínech umožňuje svatému Pavlovi objasnit jeho funkci v

dějínách Izraele. Tóra, tedy zákon, byla projevem Boží velkorysosti vůči svému lidu. Po Abrahamově vyvolení byl dalším velkým činem zákon: určil cestu vpřed. Měl jistě restriktivní funkce, ale zároveň chránil lidi, vzdělával je, disciplinoval a podporoval je v jejich slabostech, zejména ochranou před pohanstvím. A v té době bylo tolik pohanských postojů... Ne, Tóra říká: „Je jeden Bůh a ten nás postavil na cestu.“ Skutek dobroty od Pána. A jistě, jak jsem řekl, měl restriktivní funkce, ale zároveň chránil lidi, vzdělával je, vychovával je a podporoval je v jejich slabosti. Z tohoto důvodu se apoštol později při popisu fáze před dospělostí zastavuje. Říká: „Dokud je dědic dítětem, nijak se neliší od otroka, ačkoli je pánem všeho, ale je závislý na poručnících a správci až do doby stanovené otcem. Tak i my, když jsme byli dětmi, byli jsme otroky živlů světa“ (Gal 4,1-3). Apoštol je zkrátka přesvědčen, že

zákon má jistě pozitivní funkci, tedy vede jako pedagog vpřed, ale jeho funkce je časově omezená. Její trvání nelze prodloužit, protože je spojena s dospíváním jednotlivců a jejich volbou svobody. Jakmile člověk dospěje k víře, zákon vyčerpá svou přípravnou funkci a musí ustoupit jiné autoritě. Co to znamená? Že po skončení zákona můžeme říci:

„Věříme v Ježíše Krista a děláme si, co chceme?“ Ne! Příkázání tu jsou, ale neospravedlňují nás. To, co nás ospravedlňuje, je Ježíš Kristus.

Příkázání je třeba plnit, ale nedávají nám spravedlnost; je tu dar Ježíše Krista, setkání s Ježíšem Kristem, které nás ospravedlňuje bez nároku na odměnu. Zásluhou víry je přijmout Ježíše. Jedinou zásluhou je otevření srdce. A co uděláme s příkázáními? Ponechte si je, ale jako pomůcku pro setkání s Ježíšem Kristem.

Toto učení o hodnotě zákona je velmi důležité a zaslouží si, abychom ho pečlivě zvážili, abychom neupadli do nedorozumění a neudělali chybné kroky. Bude dobré, když si položíme otázku, zda stále žijeme v období, kdy potřebujeme zákon, nebo zda si naopak dobře uvědomujeme, že jsme obdrželi milost stát se Božími dětmi a žít v lásce. Jak se mi žije? Ve strachu, že když to nezvládnu, přijdu do pekla? Nebo také žiji s touto nadějí, s touto radostí z bezplatného spasení v Ježíši Kristu? Je to krásná otázka. A také ta druhá: Pohrdám příkázáními? Ne. Dodržuji je, ale ne jako absolutní, protože vím, že to, co mě ospravedlňuje, je Ježíš Kristus.

www.vaticannews.va/cs / Rome Reports

pdf | dokument generován automaticky
z [https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/
ospravedlneni-zakon-milost-bozi-
galatanum/](https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/ospravedlneni-zakon-milost-bozi-galatanum/) (08.08.2025)